

Przepisy karne ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii (art. 53–74). Komentarz

Przejdź do produktu na ksiegarnia.beck.pl

Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii

z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz.U. Nr 179, poz. 1485)

Tekst jednolity z dnia 17 sierpnia 2023 r. (Dz.U. z 2023 r. poz. 1939)

(zm.: Dz.U. 2022, poz. 2600)

(...)

Rozdział 7. Przepisy karne

Art. 53. [Nielegalne wytwarzanie, przetwarzanie albo przerób]

1. Kto, wbrew przepisom ustawy, wytwarza, przetwarza albo przerabia środki odurzające lub substancje psychotropowe albo przetwarza słomę makową,

podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

1a. Kto, wbrew przepisom ustawy, wytwarza, przetwarza albo przerabia nowe substancje psychoaktywne,

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 3.

2.¹ Jeżeli przedmiotem czynu, o którym mowa w ust. 1 lub 1a, jest znaczna ilość środków odurzających, substancji psychotropowych, słomy makowej lub nowych substancji psychoaktywnych, lub czyn ten został popełniony w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej, sprawca podlega grzywnie i karze pozbawienia wolności od lat 3 do 20.

Spis treści

	Nb
I. Wprowadzenie	1
1. Rys historyczny	1

¹ Art. 53 ust. 2 zmieniony ustawą z dnia 7.07.2022 r. (Dz.U. z 2022 r. poz. 2600, ze zm. z Dz.U. z 2023 r. poz. 403), która wchodzi w życie 1.10.2023 r.

II. Przedmiot ochrony	2–4
1. Zdrowie publiczne	2
2. Przestępstwo podobne	3
3. Popelnienie przestępstwa w warunkach multirecydywy (art. 64 § 2 KK)	4
III. Podmiot	5
1. Charakter przestępstwa	5
IV. Strona podmiotowa	6
1. Stosunek psychiczny sprawcy do czynu	6
V. Strona przedmiotowa	7–25
A. Znamię „wbrew przepisom ustawy”	7
1. Opis czynu	7
B. Znamię „wytwarza”	8–9
1. Pojęcie wytwarzania	8
2. Odpowiedzialność z art. 53 NarkU	9
C. Znamię „przetwarza”	10
1. Pojęcie przetwarzania	10
D. Znamię „przerabia”	11
1. Pojęcie przerabiania	11
E. Środek odurzający	12
1. Pojęcie środka odurzającego	12
F. Substancja psychotropowa	13
1. Pojęcie substancji psychotropowej	13
G. Słoma makowa	14
1. Pojęcie słomy makowej	14
H. Nowa substancja psychoaktywna	15
1. Nowa substancja psychoaktywna	15
I. Znamię „znaczna ilość” (art. 53 ust. 2 NarkU)	16–21
1. Zgodność z Konstytucją RP	16
2. Rys historyczny. Różne poglądy nt. pojęcia „znaczna ilość”	17
3. Spór pomiędzy SA w Krakowie a SN	18
4. Aktualne stanowisko co do znaczenia określenia „znaczna ilość”	19
5. Znaczna ilość narkotyków – przykłady spraw	20
6. Znaczna ilość narkotyków – przykłady spraw w odnie- sieniu do uprawy krzewów konopi innych niż włókniste	21
J. Korzyść majątkowa lub osobista	22–24
1. Uwagi ogólne	22
2. Korzyść majątkowa	23
3. Korzyść osobista	24
K. Przestępstwo materialne	25
1. Przestępstwo stypizowane w art. 53 NarkU	25

VI. Wymiar kary	26–27
1. Okoliczności mające wpływ na wymiar kary	26
2. Nadzwyczajne złagodzenie kary za przestępstwo z art. 53 ust. 2 NarkU	27
VII. Zbieg przepisów i zbieg przestępstw	28–32
1. Artykuł 53 a art. 54 NarkU	28
2. Artykuł 53 a art. 56 NarkU	29
3. Artykuł 53 a art. 61 NarkU	30
4. Artykuł 53 a art. 62 NarkU. Wytwarzanie narkotyków i ich późniejsze posiadanie	31
5. Artykuł 53 a art. 63 NarkU. Uprawa konopi i wytworzenie z nich środka odurzającego	32
VIII. Opis czynu	33–34
1. Rodzaj narkotyku	33
2. Masa narkotyku	34
IX. Kwalifikacja prawna	35
1. Uwagi ogólne	35
X. Zagadnienia procesowe	36–37
1. Forma postępowania przygotowawczego	36
2. Właściwość sądu	37

I. Wprowadzenie

1. **Rys historyczny.** Przepisy NarkU weszły w życie 4.10.2005 r. Obecna 1 treść art. 53 NarkU jest wynikiem zmian NarkU dokonanych:

- 1) ZmNarkU18, które weszły w życie 21.8.2018 r. Na mocy tych zmian w art. 53:
 - a) po ust. 1 dodano ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Kto, wbrew przepisom ustawy, wytwarza, przetwarza albo przerabia nowe substancje psychoaktywne, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 3”.
 - b) ust. 2 otrzymał brzmienie:

„2. Jeżeli przedmiotem czynu, o którym mowa w ust. 1 lub 1a, jest znaczna ilość środków odurzających, substancji psychotropowych, słomy makowej lub nowych substancji psychoaktywnych, lub czyn ten został popełniony w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej, sprawca podlega grzywnie i karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3”;
- 2) **ZmKK22**, która weszła w życie 1.10.2023 r. i która w art. 53 w ust. 2 NarkU wyrazy „na czas nie krótszy od lat 3” zastąpiła wyrazami „od

lat 3 do 20". Zmiana ta związana była ze zmianą art. 37 KK, bowiem po wejściu w życie ZmKK22 art. 37 KK ma treść: „Kara pozbawienia wolności wymieniona w art. 32 pkt 3 trwa najkrócej miesiąc, najdłużej 30 lat; wymierza się ją w miesiącach i latach” (przed dokonaną zmianą kara pozbawienia wolności wymieniona w art. 32 pkt 3 trwała najkrócej miesiąc, najdłużej 15 lat).

Zgodnie z art. 53 ust. 2 NarkU, jeżeli przedmiotem czynu, o którym mowa w ust. 1 lub 1a, jest znaczna ilość środków odurzających, substancji psychotropowych, słomy makowej lub nowych substancji psychoaktywnych, lub czyn ten został popełniony w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej, sprawca podlega grzywnie i karze pozbawienia wolności od lat 3 do 20. Przepięstwo to stanowi zbrodnię. **Z typem kwalifikowanym mamy do czynienia, gdy:**

- 1) przedmiotem czynu, o którym mowa w ust. 1 lub 1a, jest znaczna ilość środków odurzających, substancji psychotropowych, słomy makowej lub nowych substancji psychoaktywnych;
- 2) czyn ten został popełniony w celu osiągnięcia korzyści majątkowej;
- 3) czyn ten został popełniony w celu osiągnięcia korzyści osobistej.

Artykuł 53 NarkU jest odpowiednikiem art. 40 NarkU97, który stanowił:

1. „Kto, wbrew przepisom ustawy, wytwarza, przetwarza albo przerabia środki odurzające lub substancje psychotropowe albo przetwarza mleczo makowe lub słomę makową, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

2. Jeżeli przedmiotem czynu, o którym mowa w ust. 1, jest znaczna ilość środków odurzających, substancji psychotropowych, mleczo makowego albo słomy makowej lub czyn ten został popełniony w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej, sprawca podlega grzywnie i karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3”.

Wcześniej odpowiedzialność za wytwarzanie środków odurzających była przewidziana w art. 27 ZapobNakrU85, który stanowił:

1. „Kto wbrew przepisom ustawy wyrabia środki odurzające lub psychotropowe albo przerabia mleczo makowe, słomę makową, środki odurzające lub psychotropowe, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

2. Jeżeli przedmiotem czynu, o którym mowa w ust. 1, jest znaczna ilość mleczo makowego, słomy makowej, środków odurzających lub psychotro-

powych albo czyn został popełniony w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej, sprawca podlega karze pozbawienia wolności do lat 5 i grzywny”.

II. Przedmiot ochrony

1. **Zdrowie publiczne.** Przedmiotem ochrony jest **zdrowie publiczne** 2 [zob. wyr. SA w Gdańsku z 26.9.2017 r., II AKa 42/17, Legalis; wcześniej na gruncie NarkU97 w uchw. SN z 27.10.2005 r., I KZP 32/05, Legalis uznano, że „Przedmiotem ochrony przepisu art. 45 ustawy z 24.4.1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. Nr 75, poz. 468, w brzmieniu przed nowelizacją ustawą z 26.10.2000 r. – Dz.U. Nr 103, poz. 1097) jest zdrowie społeczne (publiczne) w aspekcie zapobiegania zjawisku narkomanii” gl. aprob.: *K. Indeck*, Głosa do uchwały, I KZP 32/05, s. 13–16; gl. kryt.: *J. Potulski*, Handel narkotykami, s. 149–155; *S. Kosmowski*, Przedmiot ochrony, s. 145–155; *W. Łatkowski*, Głosa do uchwały, sygn. akt I KZP 32/05, s. 128–136; *M. Sagan*, Głosa do uchwały, I KZP 32/05, s. 157–173; *A. Rybak-Starczak*, Głosa do uchwały, I KZP 32/05, s. 339–346 (autorka wskazuje, że przedmiotem ochrony tego przepisu jest reglamentacja w obrocie środkami odurzającymi); *W. Radecki*, Głosa do uchwały, I KZP 32/05, s. 338–340, gdzie autor wskazuje, że przedmiotem ochrony jest zdrowie osoby, ale nie w wymiarze społecznym (publicznym), lecz indywidualnym]. Uznawano, że czyn godzi również w ten przedmiot ochrony, gdy oskarżony dokonuje uprawy i wytwarzania środków odurzających na własne potrzeby (wyr. SA w Gdańsku z 26.9.2017 r., II AKa 42/17, Legalis, w którym podkreślono m.in., że zdrowie oskarżonego jest niewątpliwie elementem zdrowia publicznego, gdyż oskarżony należy do społeczeństwa, a odurzając marihuaną tylko siebie i tak przyczyniałby się do rozwoju jednoznacznie negatywnego zjawiska społecznego w postaci narkomanii).

Natomiast w doktrynie wskazywano, że przedmiotem ochrony jest:

- 1) życie i zdrowie [*M. Kulik*, w: *M. Mozgawa* (red.), *Pozakodeksowe przestępstwa*, s. 546; autor ten wskazuje na cel ustawy – ograniczenie szkód zdrowotnych wynikających ze zjawiska narkomanii – art. 2 ust. 1 pkt 3 NarkU; zob. także *P. Jarocki*, *Karna charakterystyka przestępstw*, s. 132; *W. Łatkowski*, Głosa do uchwały, sygn. akt I KZP 32/05, s. 132);
- 2) przede wszystkim zdrowie publiczne (główny przedmiot ochrony), jak również monopol przedsiębiorstw posiadających zezwolenie Głównego Inspektoratu Farmaceutycznego na wytwarzanie, przetwarzanie albo przerób środków odurzających, substancji psychotropowych lub nowych

substancji psychoaktywnych (poboczny przedmiot ochrony) [B. Kurzępa, w: A. Ważny (red.), Ustawa o przeciwdziałaniu, s. 344];

- 3) interes społeczny w zakresie zapobiegania narkomanii, tj. by produkcja i inne działania związane ze środkami odurzającymi lub substancjami psychotropowymi odbywały się tylko zgodnie z regulacją przewidzianą w ustawie (tak na gruncie art. 40 NarkU97 – M. Bojarski, w: M. Bojarski, W. Radecki, Pozakodeksowe prawo karne, t. I, 2002, s. 272; podobny pogląd wyraził M. Bojarski na gruncie art. 27 ZapobNakrU85 – M. Bojarski, w: M. Bojarski, W. Radecki, Pozakodeksowe przepisy karne, 1992, s. 131);
- 4) zdrowie publiczne (M. Preiss-Mysłowska, w: T.L. Chruściel, M. Preiss-Mysłowska, Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii, 2000, s. 253; zob. także W. Kotowski, B. Kurzępa, Przepięstwa pozakodeksowe, s. 447; K. Krajewski, Sens i bezsens prohibicji, s. 434);
- 5) monopol przedsiębiorstw, o których mowa w art. 35 NarkU, w zakresie wytwarzania, przetwarzania lub przerobu środków odurzających i substancji psychotropowych oraz zdrowie i życie ludzkie w znaczeniu ochrony życia i zdrowia społeczeństwa jako całości (T. Srogosz, Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii, 2008, s. 368);
- 6) zdrowie fizyczne i moralne człowieka (tak na gruncie ZapobNakrU85 – H. Popławski, Problematyka karna, s. 57);
- 7) zdrowie publiczne rozumiane jako stan społeczeństwa jako zbiorowości, w pewnych przypadkach życie i zdrowie indywidualnych osób, obyczajność [D. Zajęc, w: W. Górski, D. Zajęc (red.), Przepięstwa narkotykowe, s. 20–30].

- 3 2. **Przepięstwo podobne.** Zgodnie z art. 115 § 3 KK „przepięstwami podobnymi sę przepięstwa należące do tego samego rodzaju; przepięstwa z zastosowaniem przemocy lub groźby jej użycia albo przepięstwa popełnione w celu osiągnięcia korzyści majątkowej uważa się za przepięstwa podobne”. Należy wskazać, że podobieństwo przepięstw ma wpływ na przyjęcie działania sprawcy w warunkach recydywy (art. 64 § 1 KK). Przyjmując pogląd, że przedmiotem ochrony art. 53 NarkU jest zdrowie społeczne (publiczne), w orzecznictwie wskazywano, że nie ma podstaw do przyjęcia, by czyn z art. 158 § 1 KK będący zamachem na ściśle osobiste dobro konkretnego pokrzywdzonego był podobny do czynu z art. 53 ust. 2 NarkU (wyr. SA w Warszawie z 17.9.2014 r., II AKa 219/14, Legalis; podobnie wyr. SA we Wrocławiu z 19.9.2012 r., II AKa 251/12, Legalis).

3. Popelnienie przestępstwa w warunkach multirecydywy (art. 64 § 2 KK). Zgodnie z art. 64 § 2 KK: „Jeżeli sprawca uprzednio skazany w warunkach określonych w § 1 lub art. 64a, który odbył łącznie co najmniej rok kary pozbawienia wolności i w ciągu 5 lat po odbyciu w całości lub części ostatniej kary popełnia ponownie umyślne przestępstwo przeciwko życiu lub zdrowiu, przestępstwo zgwałcenia, rozboju, kradzieży z włamaniem lub inne przestępstwo przeciwko mieniu popełnione z użyciem przemocy lub groźbą jej użycia, sąd wymierza karę pozbawienia wolności przewidzianą za przypisane przestępstwo w wysokości od dolnej granicy ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę do górnej granicy ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę”.

Jak wskazano w uchwale SN wydanej pod rządami KK69 (ale zachowującej aktualność na gruncie KK), „ponownie” oznacza, że dla przyjęcia powrotu sprawcy do przestępstwa – popełnionego w warunkach określonych w tym przepisie – konieczne jest uprzednie skazanie sprawcy z zastosowaniem art. 60 § 1 KK69 (obecnie z art. 64 § 1 KK), ale nie za jakiegokolwiek przestępstwo umyślne, lecz albo **za takie samo przestępstwo, jak aktualnie zarzucone (tożsamość jednostkowa), albo za przestępstwo należące do tej samej grupy przestępstw**, które zostały wymienione w art. 60 § 2 KK69 (obecnie art. 64 § 2 KK) (**tożsamość rodzajowa**, zachodząca np. w wypadku kradzieży z włamaniem i rozboju) (uchw. SN z 25.4.1996 r., I KZP 3/96, Legalis). W wyr. SN z 25.4.2019 r. (II KK 271/18, Legalis) podkreślono, że stosowanie przepisu art. 64 § 2 KK aktualizuje się dopiero wówczas, gdy zostanie ustalone, że sprawca popełnił ten sam rodzaj przestępstwa, za które był już wcześniej skazany w warunkach recydywy specjalnej podstawowej (art. 64 § 1 KK) – to znaczy:

- 1) ponownie popełnił przestępstwo należące do grupy przestępstw przeciwko życiu lub zdrowiu;
- 2) ponownie popełnił przestępstwo z grupy typów czynów zabronionych objętych zbiorczym określeniem zgwałcenia;
- 3) ponownie popełnił przestępstwo rozboju, kradzieży z włamaniem lub inne przeciwko mieniu popełnione z użyciem przemocy lub groźby jej użycia.

W art. 64 § 2 KK wskazano grupę przestępstw – „przestępstwa przeciwko życiu lub zdrowiu”; chodzi w tym wypadku nie tylko o przestępstwa umieszczone w rozdz. XIX KK (zatytułowanym „Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu”), ale również inne czyny, których przedmiotem ochrony prawnej jest także życie lub zdrowie (zob. uchw. SN z 25.4.1996 r., I KZP 3/96, Legalis; R.A. *Stefański*, Nowe, s. 25).

Mając na uwadze stanowisko wyrażone w ww. uchwale SN, **sądy nie uznawały, że popełniono przestępstwo w warunkach art. 64 § 2 KK**, gdy skazany uprzednio popełnił przestępstwo z art. 59 ust. 1 NarkU w zw. z art. 64 § 1 KK, a obecnie popełnia przestępstwo z art. 280 § 1 KK (wyr. SN z 25.9.2014 r., III KK 248/14, Legalis; wskazując, że czyn z art. 59 ust. 1 NarkU nie wyczerpywał znamion żadnego z przestępstw opisanych w art. 64 § 2 KK).

Z kolei **przyjęto, że oskarżony działał w warunkach art. 64 § 2 KK**, gdy oskarżony był wcześniej skazany z art. 56 ust. 1 i 3 NarkU w zw. z art. 64 § 1 KK, a obecnie odpowiada za czyn z art. 157 § 1 KK (wyr. SN z 21.6.2018 r., IV KK 369/17, Legalis; w tej sprawie uznano, że **przepisy penalizujące obrót środkami odurzającymi służą co prawda ochronie zdrowia publicznego, to jednak nie oznacza, że poza przedmiotem ich ochrony pozostaje zdrowie pojedynczych osób** jak w przypadku przestępstwa z art. 157 § 1 KK i w takim rozumieniu porównywane na gruncie kryteriów określonych w art. 64 § 2 KK przestępstwa pozostawały jednorodne, bowiem oskarżony wcześniej skazany w warunkach określonych w art. 64 § 1 KK, w ciągu 5 lat po odbyciu co najmniej roku kary pozbawienia wolności, ponownie popełnił umyślne przestępstwo przeciwko życiu i zdrowiu).

III. Podmiot

- 5 1. **Charakter przestępstwa.** Przestępstwo stypizowane w art. 53 NarkU jest przestępstwem powszechnym [tak również m.in. *B. Kurzępa*, w: *A. Ważny* (red.), *Ustawa o przeciwdziałaniu*, s. 345; *W. Kotowski*, *B. Kurzępa*, *Przestępstwa pozakodeksowe*, s. 449; *V. Konarska-Wrzošek*, *Prawnokarna ochrona zdrowia*, w: *M. Bojarski* (red.), *System Prawa Karnego*, t. 11, 2014, s. 440].

IV. Strona podmiotowa

- 6 1. **Stosunek psychiczny sprawcy do czynu.** Przestępstwo może być popełnione umyślnie, z zamiarem bezpośrednim albo ewentualnym, jednak jeżeli czyn został popełniony w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej (art. 53 ust. 2 NarkU), to może zostać popełniony tylko z zamiarem bezpośrednim o szczególnym zabarwieniu [zob. również *B. Kurzępa*, w: *A. Ważny* (red.), *Ustawa o przeciwdziałaniu*, s. 345; *M. Kulik*, w: *M. Mozgawa* (red.), *Pozakodeksowe przestępstwa*, s. 557, 570; *T. Srogosz*, *Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii*, 2008, s. 371; *W. Górowski*, w: *W. Górowski*,

D. Zając (red.), *Przestępstwa narkotykowe*, s. 69 i 82; tak też na gruncie art. 40 NarkU97 – *M. Bojarski*, w: *M. Bojarski, W. Radecki*, *Pozakodeksowe prawo karne*, t. I, 2002, s. 276; *M. Preiss-Mysłowska*, w: *T.L. Chruściel, M. Preiss-Mysłowska*, *Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii*, 2000, s. 255; inaczej *V. Konarska-Wrzosek* uznając, że przestępstwo z art. 53 ust. 1 NarkU może być popełnione z zamiarem bezpośrednim, jak i z zamiarem *quasi-ewentualnym* – *V. Konarska-Wrzosek*, *Prawnokarna ochrona zdrowia*, w: *M. Bojarski* (red.), *System Prawa Karnego*, t. 11, 2014, s. 441].

V. Strona przedmiotowa

A. Znamię „wbrew przepisom ustawy”

1. **Opis czynu.** Zgodnie z art. 35 ust. 1–3 NarkU:

7

1. „Zezwolenia Głównego Inspektora Farmaceutycznego wymaga podjęcie działalności w zakresie:

- 1) wytwarzania, przetwarzania, przerabiania, przywozu lub dystrybucji środków odurzających lub substancji psychotropowych;
- 2) wytwarzania, przetwarzania, przerabiania, przywozu, dystrybucji albo stosowania w celu prowadzenia badań naukowych, w zakresie swojej działalności statutowej, prekursorów kategorii I;
- 3) wytwarzania, przetwarzania, przerabiania w celu prowadzenia badań naukowych, przez jednostki naukowe w zakresie swojej działalności statutowej, środków odurzających grup I-N, II-N i IV-N lub substancji psychotropowych grup I-P, II-P, III-P i IV-P.

2. Stosowanie w celu prowadzenia badań naukowych, przez jednostki naukowe w zakresie swojej działalności statutowej, środków odurzających lub substancji psychotropowych wymaga zezwolenia wojewódzkiego inspektora farmaceutycznego.

3. Nie wymaga zezwolenia przerób środków odurzających, substancji psychotropowych i prekursorów, jeżeli jest dokonywany w aptece na zasadach określonych w ustawie z dnia 6 września 2001 r. – *Prawo farmaceutyczne*”.

Jednocześnie w art. 35 ust. 5 NarkU wskazano, że zezwolenia, o których mowa w ust. 1 i 2, określają dozwoloną wielkość i cel wytwarzania, przetwarzania, przerabiania, przywozu, dystrybucji albo stosowania środka odurzającego, substancji psychotropowej lub prekursorów kategorii I.

Znamię „wbrew przepisom ustawy” zawiera art. 53 ust. 1 i 1a NarkU. Zatem **opis czynu przypisanego sprawie musi zawierać to znamię**,

bowiem zgodnie z art. 413 § 2 pkt 1 KPK wyrok skazujący powinien zawierać dokładne określenie przypisanego oskarżonemu czynu oraz jego kwalifikację prawną (zob. także wyr. SA w Poznaniu z 19.1.2016 r., II AKa 205/15, Legalis).

B. Znamię „wytwarza”

- 8 1. **Pojęcie wytwarzania.** Zgodnie z art. 4 pkt 35 NarkU wytwarzanie to „czynności, za pomocą których mogą być otrzymywane środki odurzające, substancje psychotropowe, prekursory, środki zastępcze lub nowe substancje psychoaktywne, ich oczyszczanie, ekstrakcję surowców i półproduktów oraz otrzymywanie soli tych środków lub substancji”.

Słusznie w orzecznictwie wskazano, że:

- 1) pojęcia wytworzenia nie można ograniczać jedynie do obróbki typu chemicznego, czyli do wytwarzania środków syntetycznych lub półsyntetycznych; brak jest podstaw do ograniczania pojęcia wytwarzania określenia „środek odurzający”, doprecyzowanego w załącznikach do ustawy, które zaliczają do nich wspomniane ziele i żywicę konopi oraz inne jej wyciągi (wyr. SA w Lublinie z 27.3.2018 r., II AKa 61/18, Legalis);
- 2) znamię czasownikowe „wytwarza” oznacza w tym wypadku czynności, za pomocą których mogą być otrzymywane środki odurzające. Proces wytwarzania środków odurzających, substancji psychotropowych lub nowych substancji psychoaktywnych może być w niektórych przypadkach bardzo skomplikowany, w innych – niezwykle prosty. Fakt ten nie ma jednak żadnego znaczenia dla oceny zachowania sprawcy wytwarzającego wspomniane produkty psychoaktywne. Wskazać należy, iż samo suszenie jest jednym ze sposobów wytworzenia, o którym mowa w art. 53 NarkU (wyr. SA w Warszawie z 13.9.2022 r., II AKa 11/22, Legalis).

Należy wskazać, że NarkU zawiera przepisy karne dotyczące:

- 1) nielegalnego wytwarzania środków odurzających (art. 53 NarkU);
- 2) nielegalnego zbioru ziela konopi innych niż włókniste (art. 63 ust. 2 NarkU);
- 3) nielegalnej uprawy konopi, z wyjątkiem konopi włóknistych (art. 63 ust. 1 NarkU).

Słusznie w orzecznictwie wskazano, że oskarżony, którego zachowanie ogranicza się do uprawy konopi, odpowiada z art. 63 ust. 1 NarkU, jeżeli zaś zbiera ziele konopi innych niż włóknistych, ponadto z art. 63 ust. 2 NarkU, a gdy podejmuje także dalsze czynności (np. suszenie) i wytwarza środek

odurzający – z art. 53 ust. 1 NarkU (wyr. SA w Gdańsku z 10.10.2016 r., II AKa 186/16, Legalis; także wyr. SA w Lublinie z 27.3.2018 r., II AKa 61/18, Legalis; wyr. SA we Wrocławiu: z 30.7.2015 r., II AKa 170/15, Legalis; z 17.11.2017 r., II AKa 328/17, Legalis; z 6.11.2014 r., II AKa 322/14, Legalis).

Trafnie zatem przyjmuje się, że wytwarzaniem środka odurzającego, o którym mowa w art. 53 ust. 1 NarkU, w tych wypadkach, gdy inne przepisy tej ustawy odrębnie penalizują zakazaną uprawę określonej rośliny (np. konopi) oraz zbiór z niej takich jej części, które same już uznawane są za środek odurzający (np. ziela konopi), będą dopiero takie **dalsze czynności podejmowane po zbiorze** (np. suszenie), za pomocą których otrzymuje się gotowy środek odurzający zdalny do użycia (np. susz konopi) (wyr. SA w Gdańsku z 10.10.2016 r., II AKa 186/16, Legalis; tak również post. SN z 30.6.2015 r., V KK 124/15, Legalis; post. SN z 14.3.2018 r., IV KK 46/18, Legalis; wyr. SA we Wrocławiu z 10.7.2019 r., II AKa 114/19, Legalis; wyr. SA w Gdańsku z 10.10.2016 r., II AKa 186/16, Legalis). Podkreślano, że czym innym jest sama hodowla i zbiór, a czym innym „doprowadzenie” zebranego ziela do stanu, w którym nadaje się do użycia jako środek odurzający, bowiem samo ziele konopi po jego ścięciu nie stanowi jeszcze środka odurzającego, a dopiero susz jest wykorzystywany jako taki środek i dokonując suszenia zebranego ziela, oskarżony wytwarzał w rozumieniu art. 53 ust. 2 NarkU (zob. wyr. SA w Katowicach z 22.6.2012 r., II AKa 177/12, Legalis; wyr. SA w Krakowie z 11.9.2019 r., II AKa 84/19, Legalis). Odmienne stanowisko zajmuje *W. Górowski*, wskazując, że w przypadku suszenia, rozdrabniania, siekania, porcjowania ziela konopi innych niż włókniste dochodzi do przerobu istniejącego już środka odurzającego, ale nie do jego wytworzenia, bowiem wraz ze wzrostem nabierają one cech środka odurzającego [*W. Górowski*, w: *W. Górowski, D. Zajęc* (red.), *Przestępstwa narkotykowe*, s. 65].

2. Odpowiedzialność z art. 53 NarkU. W orzecznictwie przyjmuje się, **9**
że **do odpowiedzialności z art. 53 NarkU wystarcza, że sprawca dokonuje suszenia ziela konopi po ścięciu, bowiem poprzez suszenie następuje wytworzenie środka odurzającego** (zob. wyr. SA w Katowicach z 22.6.2012 r., II AKa 177/12, Legalis; wyr. SA w Gdańsku z 10.10.2016 r., II AKa 186/16, Legalis; post. SN z 30.6.2015 r., V KK 124/15, Legalis; post. SN z 14.3.2018 r., IV KK 46/18, Legalis; wyr. SA we Wrocławiu z 10.7.2019 r., II AKa 114/19, Legalis; wyr. SA w Gdańsku z 10.10.2016 r., II AKa 186/16, Legalis; należy podać, że już na gruncie NarkU97 w orzecznictwie wskazywano, że na wytwarzanie środka odurzającego, a zwłaszcza naturalnego

jak ziele konopi indyjskich, składa się wiele czynności, które prowadzą do otrzymania gotowego narkotyku, zwanego potocznie marihuaną i w tym przypadku potrzebne działania dzielą się na kilka etapów, a to: uprawa konopi, dalej – zbiór ziela, następnie suszenie ziela, rozdrabnianie go i porcjowanie, suszenie ziela konopi jest więc jednym z zachowań należących do zakresu wytwarzania środka odurzającego – wyr. SA w Krakowie z 12.10.2005 r., II AKa 200/05, Legalis; zob. także wyr. SA w Lublinie z 29.9.2005 r., II AKa 216/05, Legalis; post. SN z 8.3.2005 r., IV KK 14/05, Legalis). Tym bardziej więc wyczerpuje znamiona czynu z art. 53 NarkU zachowanie sprawcy, który nie tylko dokonuje suszenia zebranych roślin, ale ponadto także oddzielania poszczególnych ich części (zob. wyr. SA w Gdańsku z 31.1.2017 r., II AKa 426/16, Legalis), segregowania (zob. wyr. SA w Katowicach z 11.12.2019 r., II AKa 573/19, Legalis), segregowania, rozdrabniania, mieszania, porcjowania (zob. wyr. SA we Wrocławiu z 12.12.2018 r., II AKa 344/18, Legalis), rozdrabniania (zob. post. SN z 6.12.2017 r., IV KK 406/17, Legalis).

Należy także wskazać, że **opis czynu przypisanego sprawcy** powinien dokładnie wskazywać rodzaj czynności, które oskarżony popełnił. Słusznie w wyr. SA w Katowicach z 13.1.2005 r. (II AKa 407/04, Legalis) uznano, że przyjęcie w opisie czynu, że działanie oskarżonego w konkretnym miejscu i czasie polegało na tym, iż w celu osiągnięcia korzyści majątkowej wbrew przepisom ustawy prowadził produkcję środka odurzającego w postaci wyciągu ze słomy makowej, tzw. kompotu, nie odpowiada wymogom, o których mowa w art. 413 § 2 pkt 1 KPK. Mianowicie „**prowadzenie produkcji środka odurzającego**”, w kontekście ujawnionych w sprawie dowodów, nie odpowiada żadnemu ze znamion czynu i można jedynie domyślać się, iż sądowi I instancji chodziło o wytwarzanie środka odurzającego, przy czym nie sposób ustalić, czy było to działanie zakończone (dokonane) wytworzeniem półproduktu w procesie wytworzenia polskiej heroiny (kompotu), a więc makiwary (zupy) będącej wyciągiem ze słomy makowej i zaliczanym do środków odurzających grupy I-N zawierających również alkaloidy typu morfina, czy też zamiarem oskarżonego było usiłowanie wytworzenia polskiej heroiny, do czego zabrakło prekursora w postaci bezwodnika kwasu octowego, dodawanego do makiwary, której wytworzenie było jedynie etapem pośrednim, a tym samym czy była to inna stadialna postać przestępstwa, które nie zakończyło się z powodu braku określonego odczynnika chemicznego.

C. Znamię „przetwarza”

- 10 1. **Pojęcie przetwarzania.** Zgodnie z art. 4 pkt 19 NarkU przetwarzanie to „czynności prowadzące do przemiany środków odurzających, substancji psy-

chotropowych, prekursorów lub nowych substancji psychoaktywnych na inne środki odurzające, substancje psychotropowe, prekursory lub nowe substancje psychoaktywne albo na substancje niebędące środkami odurzającymi, substancjami psychotropowymi, prekursorami lub nowymi substancjami psychoaktywnymi” (zob. także uwagi zawarte przy omawianiu znamienia „wytwarza” – Nb 8).

D. Znamię „przerabia”

1. **Pojęcie przerabiania.** Zgodnie z art. 4 pkt 20 NarkU przerób to 11 „otrzymywanie mieszanin środków odurzających, substancji psychotropowych, prekursorów lub nowych substancji psychoaktywnych oraz nadawanie tym środkom lub substancjom nowej postaci” (zob. także uwagi zawarte przy omawianiu znamienia „wytwarza” – Nb 8).

E. Środek odurzający

1. **Pojęcie środka odurzającego.** Zgodnie z art. 4 pkt 26 NarkU środek 12 odurzający to „substancje:

- a) objęte zakresem stosowania Jednolitej Konwencji Narodów Zjednoczonych o środkach odurzających z 1961 r. (Dz.U. z 1966 r. poz. 277) zmienionej protokołem z 1972 r. (Dz.U. z 1996 r. poz. 149),
- b) wymienione w załączniku do decyzji ramowej Rady 2004/757/WSiSW z dnia 25 października 2004 r. ustanawiającej minimalne przepisy określające znamiona przestępstw i kar w dziedzinie nielegalnego handlu narkotykami, poddane środkom kontroli i sankcjom karnym takim samym jak substancje, o których mowa w lit. a,
- c) pochodzenia naturalnego lub syntetycznego, w formie czystej lub w formie preparatu, działające na ośrodkowy układ nerwowy, inne niż określone w lit. a i b, ale o podobnej do nich budowie chemicznej lub działaniu, stwarzające zgodnie z rekomendacją Zespołu do spraw oceny ryzyka zagrożeń dla zdrowia lub życia ludzi związanych z używaniem nowych substancji psychoaktywnych, o której mowa w art. 18b ust. 1 pkt 3, takie same zagrożenia dla zdrowia publicznego lub zagrożenia społeczne, jak zagrożenia stwarzane przez te substancje,
- d) inne niż wymienione w lit. a–c, które na podstawie przepisów ustawy obowiązujących przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej były objęte wykazem środków odurzających
– określone w przepisach wydanych na podstawie art. 44f pkt 2”.

F. Substancja psychotropowa

- 13 1. Pojęcie substancji psychotropowej.** Zgodnie z art. 4 pkt 25 NarkU substancja psychotropowa to „substancje:
- a) objęte zakresem stosowania Konwencji Narodów Zjednoczonych o substancjach psychotropowych z 1971 r. (Dz.U. z 1976 r. poz. 180),
 - b) wymienione w załączniku do decyzji ramowej Rady 2004/757/WSiSW z dnia 25 października 2004 r. ustanawiającej minimalne przepisy określające znamiona przestępstw i kar w dziedzinie nielegalnego handlu narkotykami (Dz.Urz. UE L 335 z 11.11.2004, str. 8, z późn. zm.), podane środkom kontroli i sankcjom karnym takim samym jak substancje, o których mowa w lit. a,
 - c) pochodzenia naturalnego lub syntetycznego, w formie czystej lub w formie preparatu, działające na ośrodkowy układ nerwowy, inne niż określone w lit. a i b, ale o podobnej do nich budowie chemicznej lub działaniu, stwarzające zgodnie z rekomendacją Zespołu do spraw oceny ryzyka zagrożeń dla zdrowia lub życia ludzi związanych z używaniem nowych substancji psychoaktywnych, o której mowa w art. 18b ust. 1 pkt 3, takie same zagrożenia dla zdrowia publicznego lub zagrożenia społeczne, jak zagrożenia stwarzane przez te substancje,
 - d) inne niż wymienione w lit. a–c, które na podstawie przepisów ustawy obowiązujących przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz.U. poz. 1490), były objęte wykazem substancji psychotropowych
– określone w przepisach wydanych na podstawie art. 44f pkt 1”.

G. Słoma makowa

- 14 1. Pojęcie słomy makowej.** Zgodnie z art. 4 pkt 24 NarkU określenie „słoma makowa” oznacza „torebkę (makówkę) maku bez nasion, wraz z łodygą, lub poszczególne ich części”.

H. Nowa substancja psychoaktywna

- 15 1. Nowa substancja psychoaktywna.** Zgodnie z art. 4 pkt 11a NarkU określenie „nowa substancja psychoaktywna” oznacza „każdą substancję lub grupy substancji pochodzenia naturalnego lub syntetycznego w formie czystej lub w formie preparatu działającą na ośrodkowy układ nerwowy, inną niż substancja psychotropowa i środek odurzający, stwarzającą zgodnie z rekomendacją Zespołu do spraw oceny ryzyka zagrożeń dla zdrowia lub

życia ludzi związanych z używaniem nowych substancji psychoaktywnych, o której mowa w art. 18b ust. 1 pkt 3, zagrożenia dla zdrowia lub zagrożenia społeczne porównywalne do zagrożeń stwarzanych przez substancję psychotropową lub środek odurzający, lub które naśladują działanie tych substancji, określoną w przepisach wydanych na podstawie art. 44f pkt 3”. Nowe substancje psychoaktywne potocznie zwane są dopalaczami (A. Piaczyńska, *Odpowiedzialność karna*, s. 98–99; K. Tkaczyk-Rymanowska, *Problem tzw. dopalaczy*, s. 136–137; E. Pieprzyca, R. Skowronek, Cz. Chowaniec, *Problemy analityczne i interpretacyjne*, s. 116).

I. Znamię „znaczna ilość” (art. 53 ust. 2 NarkU)

1. **Zgodność z Konstytucją RP.** Ustawodawca posłużył się znamieniem „znacznej ilości”. Jest to znamię ocenne [zob. również B. Kurzępa, w: A. Ważny (red.), *Ustawa o przeciwdziałaniu*, s. 347; M. Preiss-Mysłowska, w: T.L. Chruściel, M. Preiss-Mysłowska, *Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii*, 2000, s. 257; V. Konarska-Wrzošek, *Prawnokarna ochrona zdrowia*, w: M. Bojarski (red.), *System Prawa Karnego*, t. 11, 2014, s. 442]. 16

Trybunał Konstytucyjny w wyr. z 14.2.2012 r. (P 20/10, Legalis) orzekł, że art. 62 ust. 2 oraz art. 56 ust. 3 NarkU, w zakresie użytego znamienia „znacznej ilości” wymienionych w nich substancji, są zgodne z art. 42 ust. 1 w zw. z art. 2 Konstytucji RP (gl. kryt.: T. Kozioł, *Głosa do wyroku*, P 20/10, s. 131–137; autor uznał, że wszystkie przepisy karne NarkU operujące znamieniem „znaczna ilość” są, w zakresie tego znamienia, niezgodne z art. 42 ust. 1 w zw. z art. 2 Konstytucji RP). W wyroku tym TK wskazał m.in., że:

- 1) „nawet najdalej idące wymagania określoności, stawiane przez Konstytucję ustawodawcy w dziedzinie prawa karnego, nie oznaczają całkowitego wykluczenia możliwości posługiwania się pojęciami niedookreślonymi lub ocennymi”;
- 2) „choć niewątpliwie posłużenie się przez ustawodawcę pojęciem ocennym przerzuca na sąd stosujący prawo ciężar ustalenia znamion przestępstwa, to wyrażenie «znaczna ilość» narkotyków nie odbiega stopniem ogólności od sformułowań zawartych w kodeksie karnym i w innych ustawach, które w przeszłości były już przedmiotem oceny i przeszły pozytywnie kontrolę konstytucyjności”;
- 3) „zastosowanie w nich pojęcia ocennego «znaczna ilość» było jedynym zabiegiem legislacyjnej umożliwiający ujęcie w jednej, abstrakcyjnej normie prawnej całego bogactwa sytuacji, z jakimi sąd może mieć do czynienia. Alternatywą byłoby dopisanie do poszczególnych pozycji

Przejdź do księgarni →